

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

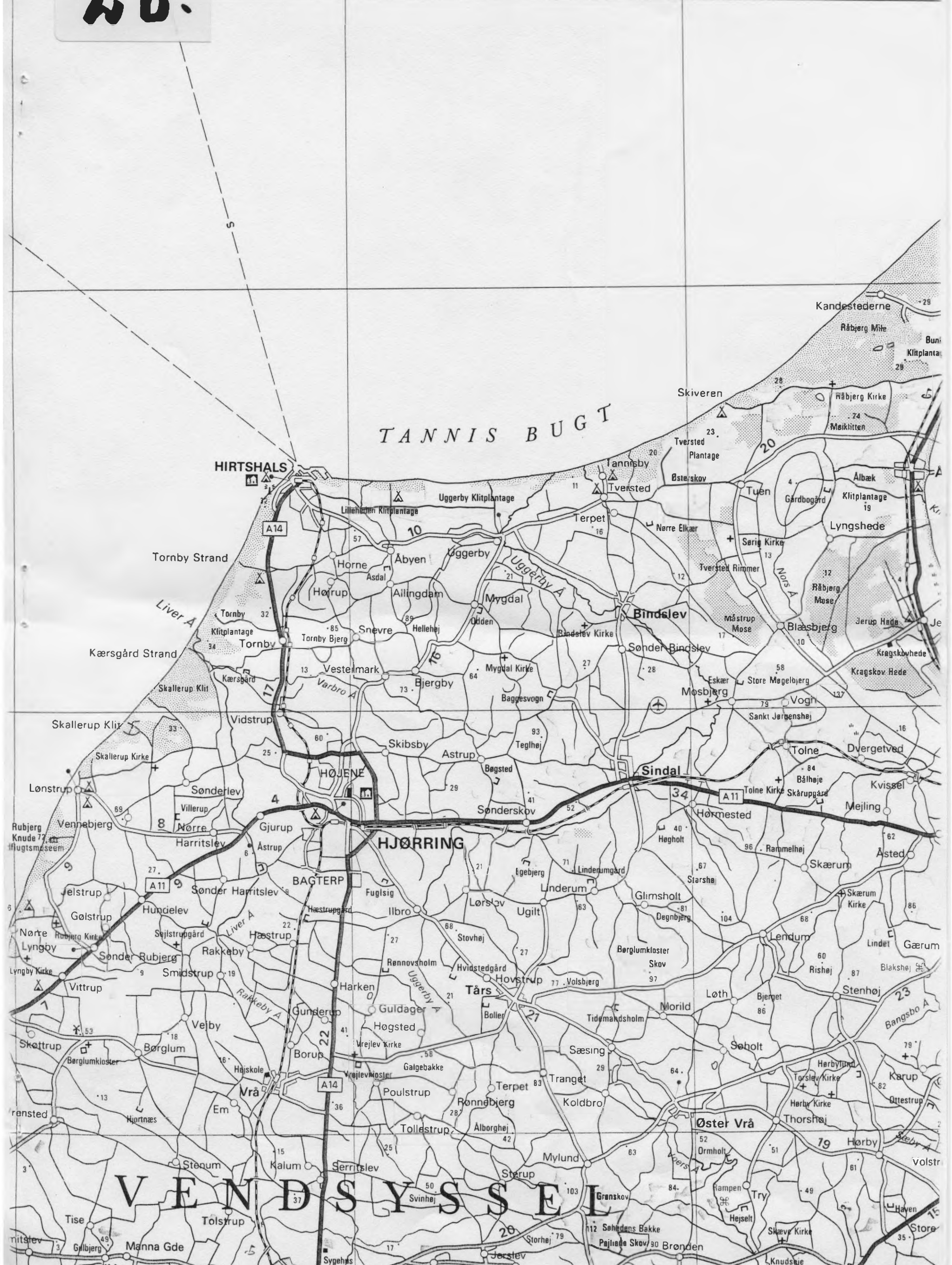
Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

28.

45' 10° 00' 10° 15'

Nogle stednavne i egnen omkring Hjørring

Anvendte forkortelser: s. = sogn, glda. = gammeldansk [dansk mellem ca. 1050 og ca. 1500, o. = omkring, adj. = adjektiv (tillægsord), subst. = substantiv (navneord). En - foran en vokal i en gammeldansk ordform angiver at vokalen er lang. En * foran en ordform markerer at formen er (re)konstrueret, som regel på basis af ordets forekomst i andre nordiske sprog. En * foran et årstal betyder at den citerede kilde kun er overleveret i afskrift. Vedføjede bemærkninger om navneleddenes betydning er forenklede og ufuldstændige.

1. Morild, Tårs s. 1664 Morild. - Glda. m-or 'tørvejord, smuldret jord' + afledningselementet -aldi?
2. Ugilt, s., Vennebjerg h. *1436 Vggilt; 1437 Wgell; 1476 Wgæl. - Glda. wik 'krumning' + afledningselementet -ula.
3. Vogn, Mosbjerg s., Horns h. - 1355 Oorn, 1419 Wom. - Oprindeligt vandløbsnavn *Umo, en no-afledning til ordroden *ur- 'fugtig'.
4. Lund, Vrejlev s. *1490 Lundt. - Subst. lund 'lille skov'.
5. Home, s., Vennebjerg h. 1297 Horne. - Bøjningsform af subst. horn.
6. Boller, Tårs s. *1440 Bolw; 1465 Bolloff; 1507 Bolle; 1532 Boller; udtale [bål'ð]. - Subst. glda. *bolgh 'hævning'.
7. Harken, Vrejlev s. 1664 Harckind; 1688 Harchen. - Bestemt form af subst. hark 'tør plet i mosen, et lidt højt, tørt parti i marken'.
Snevre, Bjergby s. 1482 Sneffuer. - Subst. jysk snævre 'indsnævring'.
8. Kjul, Asdal s., Vennebjerg h. 1419 Kyle Mølle; 1688 Nør-, Sønderkyfvel. - subst. glda. *kild 'hvælving, skib'.
9. Ryet, Astrup s. 1638 Ryet. - Subst. jysk ryde (glda. R-ythi) 'småt egekrat; engdrag med risbuske'.
10. Mygdal, s. *1436 Møgdal; 1480 Mygdal. - Subst. ~eller insektnavnet myg+ subst. dal.
11. Guldager, Vrejlev s. *1430 Gullager. - Subst. guld eller adj. gul+ subst. ager.
12. Lund Hede, Vrejlev s.
13. Ilbjerger, Ugilt s. + Tårs s. 1532 Ilbjerger; 1638 Ilberge. - Vandløbsnavn Ia (jfr. Ilvad). + subst. bjerg.
15. Mosbjerg, s. Horns h. 1419 Musberge. - Subst. glda. musi / mosi 'mose' + bjerg. 16 Rubjerg, s. 1264 Robierg. - Subst. glda. R-o 'stang' + bjerg.
17. Vennebjerg, s. *1231 Vvinæbiærghhæreth. - Subst. glda, win 'græsgang, eng' + bjerg.
18. Uggerhøj, Uggerby s., Vennebjerg h. - Jfr. Uggerby.

19. Vellingshøj, Skt Olai s. 1406 Wællingxhughæ; 1484 Vellingxhøwff. - Gård- eller landsbynavn *Wællingh+ subst. høj. (glda. Høgh).
20. Hummelkrogen, gård, Mygdal s. - 1683 Hommelkrogen, (marknavn) Hommel Krog; 1844, o. 1880 Hummelkrog. - Plantenavnet humle+ subst. krog.
21. Glimsholt, U gilt s. * 1340 Grumsholt; 1532 Glymsholth. - Tilnavnet gllda. Grum (?) eller subst. gllda. glim 'lysning' + holt '(lille) skov'.
22. Hejselt, Ugilt s. 1662 Heselt. - Trænavnet jysk hessel 'hassel' eller subst. gllda. hæslj 'bevoksning af hassel' + holt.
- 23 Linderum, Ugilt s. 1395 Lyndrum. - Subst. gllda. lindi 'bevoksning med linde' + subst. rum 'åben plads' (f.eks. i en skov).
24. Sindal, s. 1419 Syndale; gammel udtale [søndål]. - Subst. gllda, *sunna 'sol' + dal.
25. Fuglsig, hovedgård, Skt. Olai s. *1338 Fulesigh; *1490 Fugelsie. - Subst. fugl+ subst. sig, fugtig, til dels vandfyldt, lavning'.
26. Hirtshals. 1552 Harthals; 1568 Hartzhals. - "Hjortehals" (hollandsk).
27. Hornsnaes. O. 1650 Homsneß. - Subst. horn+ subst. næs.
28. Allingdam, Asdal s. 1683 Alengszdam. - Subst. gllda. *-alængi 'strækning langs å' + subst. dam.
29. Liver Å, Skallerup s., Vennebjerg h. 1375 Lygeraa. - Ånavnet Li-ugh, af susbt. gllda. *li-ugh 'sump, fugtighed' + subst. å
30. Sønderlev, Skallerup s. 1325 Synderlyugh. - Retningsordet sønder+ ånavnet gllda, Li-ugh(= Liver Å), af gllda. *li-ugh 'sump, fugtighed'.
31. Nørlev, Skallerup s. *1400 Nørliw, 1406 Norlyu.
32. Tise, s. 1369, 1375 Thise, 1465 Tiise. - Subst. gllda. *th-i 'trælkvinde' + subst. gllda. s-æ 'sø'.
33. Tårs, s. *1264 Thorse; 1408 Thoorssæ. - Gudenavnet Thor+ subst. gllda. S-æ 'sø'.
34. Tannisbugten. 1843 Tannis Bugten.
35. Ilbro, Sankt Olai s. 1631 Ilebro. - Vandløbsnavn *fla; jfr. Ilvad.
36. Ilvad, Sankt Olai s. 1638 Iluad. - Vandløbsnavn *fla 'den hastige'? + subst. vad.
Børglum, s. O. 1120 Burhlanis; 1104 Birgila; 1330 Byrlum; 1332 Burlum. - Subst. gllda. burgh 'bakke' + subst. gllda. *lan 'vej' ('omgærdet vej?').
38. Tolne, s. * 1452 Tolne; 1466 Toln. - Subst. gllda. *t-o + *lan.
39. Hjørring. 1146-54 (mønt) Heringa; * 1231 Ihoringy (fejl for Hioringy); o. 1260 (islandsk) í Jörungi; 1374 Hiøringh. - Gllda. *hjorr 'sværd' + -ung(i).
40. Skærping, Astrup s., Vennebjerg h. 1480 Skerping. - Tillægsordet skarp+ -ing(i).
41. *Wællingh (indgår i VellinghøjD -Adj. gllda. wal 'rund' eller subst. gllda. wal, 'rund stok' eller subst. gllda. wall 'slette, græsgang'.

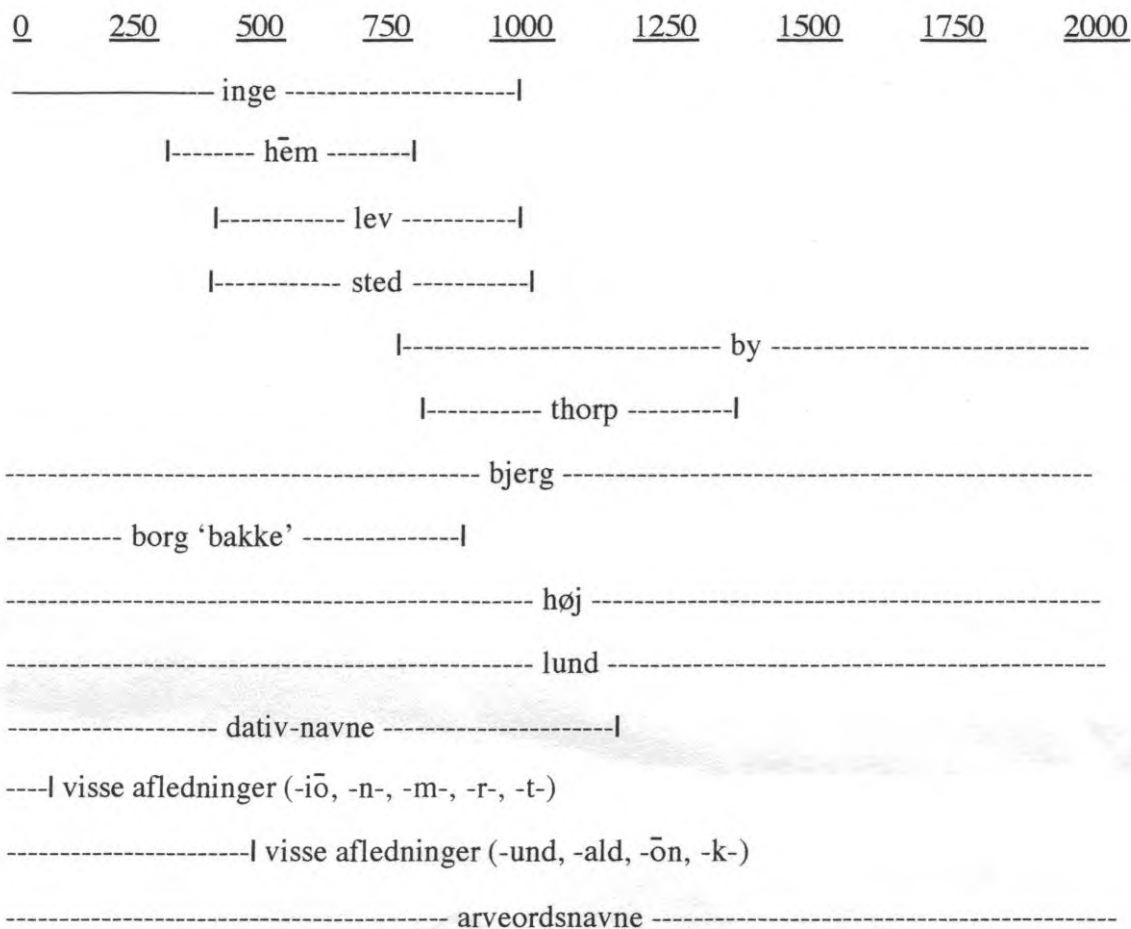
42. Sessing, Tårs s. 1408 Sessing. - Subst. vendsysselsk sessing 'bagende af kobås', hér: 'siddested', d.v.s. 'værested, bosted' (?).
43. Bøgsted, Astrup s., Vennebjerg h. 1418 Bøghested; 1419 Bogistæde. - Subst. gl. B-øki 'bøgebevoksning' + subst. sted 'plads for bebyggelse, byggested' .
44. Hvidsted, Tårs s. *1430 Huidsted; 1475 Hwillstædhæ. - Subst. gl. *hwilf 'hvælv, højning' + sted.
45. Høgsted, Vrejlev s. * 1431 Høgsteed. – Fuglenavnet høg (gl. H-øk) eller tilnavnet Høg+sted.
46. Tværsted, s. 1394 Thwerstedh. - Adj. gl. thw-ær 'som går på tværs' + sted.
47. Vandsted, Skt. Hans s. 1325 Watnstath. - Subst. gl. watnstath 'vandsamling, vandingssted' .
48. Købsted, Tornby s. 1419 Køpstæd. - Subst. gl. K-øpstath 'handelsplads'.
49. Toft, Vidstrup s. 1467 Thoftæ. - Subst. toft 'byggested'.
50. Nørum, Skallerup s. *1471 Nørrum, - Retningsordet nørre, gl. nyrthri + subst. gl. H-em 'bosted, gård, landsby'.
51. Svennum, Jerslev s. *1413 Suenum; *1491 Suenum. - Dyrenavnet svin + h-em.
52. Emb, s. * 1444 Øm; 1465 Øøm. - Subst. ø + h-em.
53. Stenum, s. 1369 Stenum. - Subst. sten + h-em (?).
54. Høngårde, Skt. Hans s. *1471 Hiørnn gaard. - Subst. hjørne + gård.
55. Lundergård, gård, Rakkeby s. 1470 Lunnergord. - Subst. lund (i ejefald) 'lille skov' + gård.
56. Rakkeby, s. *1353 Rackeby. - Dyrebenavnet gl. rakki 'hund' + subst. by Vejby, s. *1464 Weybøg; *1484 Weyby. - Subst. vej (gl. wægh) by
57. Skisby, Sankt Olai s. 1347 Skysby; 1406 Skiithby, Scytzby; *1406 Skidby, 1436 Skitzby; 1587 Skidtzbye, Skidsby; 1664 Skyds Bye; 1683 (Markbog) Schiffsbye; 1688 (Matrikel) Skifs Bye; 1769 (Danske Atlas) Skifsby; o. 1800 (Videnskabernes Selskabs kort) Skibsby; 1844 (Matrikel) Skibsby; o. 1880 (Generalstabskort) Skisby; 1901 (Trap), 1909 (Postadressebog) Skibsby; 1924 (Trap), 1960 (Trap) Skisby (Skibsby); 1960 (Postadressebog) Skibsby; 1963 (Skt. Hans-Skt Olai Kommune) Skibsby; 1966 (Kulturministeriets autoriserede retskrivningsliste) Skibsby; udtaleform 1860, 1917 *skisby*. - Subst. gl. *sk-ith 'kløvet træstykke, gærdestav' + by
58. Tomby, s., Vennebjerg by 1419 Thomby. - Subst. gl. thom 'tjørn' + by
59. Uggerby, s., Vennebjerg by 1408 Wigherby; 1486 Wgherbii. -Ånavnet *Wikur (af roden i udsagnsordet gl. w-ika 'bøje') + by
60. Furreby, *1437 Fordby. - Subst. gl. *forth 'vadested'.
- Tannisby, Tværsted s.
61. Sankt Knuds By.

62. Åbyen, Asdal s.
63. Søndre Ørnhøj, Bjergby s. 1638 Ørnboell. - Subst. glda, *ørneb-ø 'ørnerede, ørnebol'
64. Tollestrup, Vrejlev s. 1347 Thorlusthorp; 1406 ThoIsthorp. - Mandsnavnet glda.
Th-orl-ef + torp.(glda.thorp) 'gård, landsby; udflytterbebyggelse'.
65. Agdrup, Tårs s. 1393 Aggethorp. - Mandsnavnet glda. Aggl + !Qm.
66. Borup, Tårs s. * 1370 Botorp. - Mandsnavnet glda. Bol eller subst. bo 'bolig, bosted' + torp.
67. Grønderup, Vrejlev s. *1448 Grønnderup; 1552 Grunderup. - Mandsnavnet glda.
Grundl + !lll:P:
68. Gunderup, Vrejlev s. *1424 Gunderup. - Mandsnavnet gLda. Gundl +!Qm.
69. Jelstrup, s. *1408 Jelstrup. - Mandsnavnet Jarl eller subst. glda. jarl + !Qm.
70. Lønstrup, Mårup s. * 1355 Lønnstrup; 1457 Lødenstrap. - Mandsnavnet gla. L-othin
+ torp.
71. Sejlstrup, s. 1335 Sighælstorp. - Mandsnavnet glda. *Slghulf + !Qm.
72. Vidstrup, s. 1419 Wigelstorp. - Mandsnavnet glda... *Wlghulf + !Qm.
73. Gjurup, Skt. Hans s. 1335 Gyurræthorp. - Mandsnavnet glda. Gyrth + torp
74. Åstrup, hovedgård, Skt. Hans s. *1302 Østorp; 1406 Asædorp. - Kvindenavnet Åse
(glda..., Åsa)+ torp.
75. Poulstrup, Vrejlev s. 1470 Poulstrup. - Mandsnavnet Poul «Paulusj-s !Qm. 76 Jonstrup,
Skt Hans s. 1480 Jonstrup. - Mandsnavnet Jon « Johannes) + torp.
77. Bistrup, Hjørring. 1466 Bistrup. - Subst. bisp + torp.
78. Hæstrup, s. 1355 Hæstorp. - Dyrebetegnelsen hest 'hest, hingst' + thorp.
79. Mårup, s. 1374 Mathorp. - Fuglenavnet glda... *m-a 'måge' eller mandsnavnet. glda...
*M-ai + torp.
80. Gølstrup, Jelstrup s. 1486 Gølsterup. - Subst. glda... *gyl 'lille sø' + torp.
81. Skallerup, s. *1413 Skelrum; 1433 Scheldorp. - Skel eller skæl 'skal'? + torp.
82. Årup, Vrejlev og Vrå s. * 1424 Arup; 1470 Arop. - Subst. å (glda-a) + torp.
83. Bagterp, Sankt Hans s. 1335 Bakkæthorp, 1406 Baktorp. - Subst. bakke + torp.
84. Hørmested. *1355 Hormstrup; *1483 Hornsted; 1484 Hørmstrop; 1553 Hørmested.
-? + torp.
85. Terpet (Horne Terp), Horne s. 1638 Terpet; 1662 Huorn Torped. - Subst. torp.
86. Hæstrup Mølleby, Vrejlev s.
Bindsløv, s. 1347 Sønderbinzløf: 1395 Binzlef. - Mandsnavnet glda..., *Bind + lev
' hvad der er efterladt'
88. Harridslev, s. 1408 Haretzløf. - Subst. glda... *harghwær 'hedensk alterpræst' + lev.

89. Harridslev, Nørre-, Vennebjerg s. 1347 Nørræharysløff,
90. Hundelev, Jelstrup s. 1408 Hoonæløff; *1459 Hunneløff; *1486 Hwndeløffw.-
Mandsnavnet glda. *H-uni (?) + lev.
91. Jerslev, s. * 1231 Iarlslevheret. - Subst. glda. jarl+ lev.
92. Serritslev, s. *1330 Serridtzløffsogen; 1335 Særathzløøf. - Mandsnavnet glda. S-ær-ath
+ lev.
93. Lørslev, Ugilt s., Vennebjerg h. 1408 Lødherslof. - Mandsnavnet glda, *L-øthar
+ lev.
94. Torslev, s., Dronninglund h. 1408 Thørsløffsochn. - Mandsnavnet glda. thorwær
'Thors-præst' + lev.
95. Vrejlev. 1268 Wrælehf; 1335 Wrechløøf. - Mandsnavnet glda, Wræki+ lev.
96. Vendsyssel. * 1075 Wendila / Wendilam insulam / insula [...] quae Wendila dicitur
/ Multae sunt insulae [...] Earum prima est [...] Wendila; o. 1230
(Ynglingasaga) á Vendli; *1231 Vendlesysæl.
97. Horns Herred. * 1231 Hornsheret.
98. Helledi (Helledig / Helledige), flere steder. - 'Helvede'.

Nogle stednavnetypers omtrentlige placering mellem nul og nu

De navnetyper som i skitsen er ført tilbage til nul, kan gå endnu længere tilbage; men vi har ingen reelle muligheder for at følge dem bagom den urnordiske sprogperiode.

Litteratur:

Kristian Hald: Vore Stednavne, 2. udgave. 1965. Udsolgt.

Bent Jørgensen: Stednavneordbog (Gyldendal s små røde ordbøger). 1994.

Nudansk Ordbog. Politikens Forlag.

Vibeke Dalberg (Christensen) og John Kousgård Sørensen: Stednavneforskning 1-2. 1972-1979. Akademisk Forlag / Gyldendal.

Gordon Al bølge
Carlsvej 4A
Øverød
2840 Holte
(Telefon: 42422637)

